

Observatoriu este de două ori în
septembra, Mercurea și Sambata.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 ani intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postă in lăintru monarhiei pe 1 ani intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Nr. 72.

Sibiu, Sambata 10/22 Septembre.

1883.

Informatiuni ulterioare despre tînuta de pâna acum a romanilor din statul Ungariei.

(Urmare si fine.)

III. „Tacerea e o arma usata. Cine tace, consumte, dice inteleptiunea poporului. Intră cătu privescerice poporale dice de alta parte Saint-Marc Girardin, moru numai acele care tacu“.

Pentru impregiurari normali dintr'un statu in care domnesce adeverata libertate, subscrimu si noi cu ambele mani acestea trei sententie la care se provoca confratii nostrii dela Romanulu. Ore ince pote cineva se aplice acele sententie sub despotismu? Vorbia ore sau tacea parintii dumneiloru sub despotismulu celu gretiosu alu turciloru si fanariotiloru? Si sub censur'a cea brutală muscalăsca dela 1829 pâna la 1848?

Si in anii 1837—1838 candu camer'a legislativa din Bucuresci fu risipita cu baionete la baterea din piciu a consulului muscalescu br. Rückmann?

In cătu pentru St.-Marc Girardin, daca acel publicist ar trai si ar veni numai pe optu dile intre romanii din statul Ungariei, noi suntemu mai multu că siguri că le-ar da tota dreptatea pentru tînuta loru facia cu diet'a Ungariei. Elu adeca ar reflecta indata la totu ce vediuse si patise elu insusi in patri'a sa in Francia, că june si că barbatu pâna la revolutiunea din Iuliu 1830 si cu exceptiune de unu singuru punctu, ar afia o asemenea frapanta intre tractarea poporului francesu sub Ludovicu XVIII si sub Carolu X intr'unu periodu de 15 ani si intre maltratarea poporului romanescu din statul Ungariei, era punctul de differentia ar fi numai acela, că francesii luptau totu cu francesi, numai pentru libertati, nu si pentru limba si nationalitate; Romanii lupta pentru ambele.

Confratii nostrii dela Romanulu cunoscu perfect istoria Franciei si anume a restauratiunei o au in degetulu celu micu; ddloru sciu si cunoscu, cu ce midiulice fusesera astupate gurile francesiloru, ce scalusie li se punea si cum erau legati cotu la cotu. A patit'o chiaru si St.-Marc Girardin.

Liberitatea pressei era sugrumata prin o multime de procese numite procese de tendentia,

intocma precum au fostu si la noi cele vreo diece procese de tendentia facute sub dualismu la cinci diarie romanesce politice si literarie, cu scopu de a teroriza că se amutiesca toti romanii.

Legea electorală fu schimsoita in Francia asia, in cătu numai aristocrati mari, plutocratii si sierbi de ai regimului se pota fi alesi in camer'a deputatiloru, curatul că in Ungaria. Nici-unu burgesu si nici chiaru aristocratii de idei mai liberali nu era suferiti se fia alesi; se impartiau bani din greu la alegatori, se promiteau si dedeau functiuni la căti totu pentru fidelitate cătra ministeriu.

Se calcau case, se faceau arestari secrete, asia numite „le secret“, fara că cei arestatii se fiau fostu dati in judecata, decat erau tinuti la inchisore si apoi liberati fara nici-o sententia judecatorescă, totu atatea mesuri despotic, spre a baga frica in poporu.

Rogamu pe confratii nostrii că se nu uite, că aici in patri'a nostra se calca chiaru si biserici romanesce dio'a si noptea cu gendarmii, sub pretestu că se afle arme si munitiune, pe care ni le-ar fi trimis cineva din România; se spargu adunari electorale permisse de lege, inainte de a se aduna; se schimba numele familiilor romanesci in magiare, cu forta, pe cale oficiala, pentru că la statistica se ésa cu atât mai puçini romani.

Legea electorală francesa dela 1820 a fostu intocmita asia, in cătu din 430 deputati numai 30 (treidieci) mai liberali au fostu in stare se ajunga in camera; totu ceilalti erau absolutisti, sustinitori ai despotismului. Acei 30 au luptat vreo doi ani pe vietia pe mörte in camera, infruntati si bat-jocuriti in töte modurile, pâna candu bietii ömeni dupa atâtă fieră beuta decisera a se abtîne dela ori-ce votu. Acesta fusese abstinentia politica de francesi, din camer'a legislativa a patriei loru, era nu din camer'a altei tieri!

In camer'a legislativa dela 1823 totu mai apucasera se intre vreo 18 deputati din partid'a stanga; dara in 3 Maiu vorbindu deputatul Manuel in contra resboiului cu Spania, majoritatea ilu dete afara din camera cu calcarea in

picioare a regulamentului, era dupace densulu isi ocupă si a dou'a di scaunulu seu, royalistii adusera gendarmi si'l scosera pe susu din camera. Atunci deputati din stang'a esira pentru totudeanua, lasandu numai pe unii öresicum că martori, inse fara că se cutedie a mai vota.

Intrebati ce au patit in diet'a Ungariei Macelariu, apoi Babesiu, dupa aceea Romanu si in fine cea mai grósa din töte serbulu Miletici.

Tota lumea scie, că nu immens'a majoritate din camer'a Franciei representă in acelea timpuri pe totalitatea poporului, pe statu, ci acei 30 deputati, acea minoritate neinsemnata la parere; dara acestia a cuma taceau si afara de o parte maltractata a pressei periodice, tacea tota Francia. Da, ea tacea, pentru aceea inse era ea ore mórtă? Dómne apara! Ea era plina de vietia. Căci unde s'a mai pomenit in lume, că tacerea unui poporu intregu pe unu timpu ore-care, de unu anu, de diece, de douedieci de ani se produca mörte? Ea tacea, dara cugetă si se prepară, lasandu öresicum inadinsu pe tirani că se dea cu capulu de zidu, precum s'a si intemplatu in adeveru cu ministeriu Polignac si cu tota partid'a sa.

Ne va dice cineva, că comparatiile nostre prea sunt cutediatorie, că ce are a face unu bietu de poporu romanescu cu poporulu gloriosu alu Franciei? Daca unu poporu că alu Franciei a fostu silitu se sufere cu diecile de ani desfrenatulu despotismu alu classelor superioare, neauditele dilapidari de milioane inca si dupa revolutiunea cea mare, hotile cu ridicat'a, calcarile celor mai scumpe drepturi, apoi se pote ore crede, că vocea dela vreo 20—30 deputati romani rataciti prin coridorele camerei din Budapest'a va fi vreodata in stare de a departa de pe cerbicea poporului romanescu unu jugu sustinutu cu 800 mii baionete?

Dara inca daca aru potea se strabata in acea camera macaru 40 romani cu totulu independenti si nicidecum candidati de functiuni, de pensiuni, de arendi ale statului, cum se intempla neincetatu de 12 ani incóce in Ungaria că si in România. Rogamu inse pe amicii nostrii că se binevoiesca a mai citi odata celu puçinu capitolulu despre legea electorală din memorandulu conferentiei

Foisióra „Observatoriului“.

Solemnitatea anuale a societatei limbelor romană din Montpellier.

(Urmare.)

Intre acestia vomu aminti epistole romanistilor germani si de ai nostrii; aci ddn. Emil Lévy, din Freiburg; Karl Bartsch, din Heidelberg; Windelin Förster, din Bona; Stengel, din Marbourg; Schuchard, din Gratian; cum si remarcabil'a epistola a episcopului din Montpellier; a presedintelui asociatiunei de excursiuni catalane din Barcelona, a abatiloru Ferrand si J. Rous; a dn. M. Brear membru alu institutului din Francia; a dn. Morel siefulu cabinetului ministerului de instruție publica etc. etc.

Altii apoi, dupa datin'a generale a romanistilor de a aduce cu sine, sau de a trimite productiuni poetice, literarie sau scientifice publicate de dinsii in cursul anului si aru avea ore-care raportu cu scopul societatei, isi escusara neparticiparea prin trimiterea diverselor loru opurii.

Numim dintr-a acestia pe d. Ernestu Monaci, profesorul la universitatea din România si vice-presidentul onorariu alu societatei limbelor române dela care adunarea primu unu elegantu albumu heliotypicu in folio contindu testulu celu mai vechiu alu limbelor române din Italia si Francia meridionale; pe d. Aguiloy Fuster, bibliotecariu universitathei din Barcelona, care trimise unu exemplariu din „Cartea ordinului cavalerescu“ (Libre del ordre de cavaleria) de celebrul scolasticu din Majorca Raimundo Lullo, reprodusa in caractere gotice cu ornamente rosii; pe abatele J. Spera, care isi escusă absentia prin trimiterea poemei sale „Il conte Verde“, in care canta faptele eroice ale celor dintai duci de Savoia (Sabaudia).

Dupa deschiderea sedintei prin discursulu pozitivu, bine simtutu si in adeveru demn de unu atare

auditoriu, alu dlu Ferdinandu Castets, presedintele societaciei, urmă cetirea epistoleloru si telegramurilor de adesiune, a raporturilor dela diversele comisii si a altor lucrarci ocasionali. Intră töte inse, si pentru adunare si cu atâtua mai virtosu pentru noi, fu interesanta si placuta cetirea versurilor in limb'a francesa din sec. XVI scrise si trimise de M. S. Regina României, că respunsu la versurile provinciale adresate Din sei pe candu se află in villegiatura la Villa Spinola langa Genua, de d. de Barluc-Gerussi. Nu putem trece inainte fara de a reproduce bucat'a cea dintai si a traduce pre adou'a.

A dona Carmen Sylva:

In umbr'a chiara si dulcea pace, — Colo giosu in gradinele de Spinola. Sub candidii liliu se ascunde unu geniu nobilu si o frumsetia minunata.

Era noi de aici, de faci'a Ta — madama, amu dori se ne incantam. Vedi deci Proventi'a cum suspina dupa Tine! — Oh! Tu ai cucerito indata.

Dela Bucuresci pâna la Paris — Tu esci regin'a, Tu esci imperatresa — unui nobilu poporu.

Fara legi, fara armate, Carmen are de supusi pe toti cei ce iubescu artea, idealul si dreptatea.

Porchères (intra Alpi), 9 Aprile 1883.

De Barluc-Gerussi.

Éta si respunsulu reginei române.

Lors vous me faites, Chevalier,

Bien beau domaine!

Jamais n'y pourrai m'ennuyer,

Ni, dans un soupir, regretter

Mon sort de Reine!

De jolies fleurs me couronnez;

De liens d'étoiles,

De fils de vierge m'entourez:

Mon preux, au soleil dérobez

Traine royale!

Mon col a d'arc-en-ciel un jet

De fleurs tremblantes;

Pour serviteurs, chardonnerets;
J'ai pour pages les feux-follets,
Lueurs dansantes!

De hautes âmes, est ma cour
Bien composée!

De chansons, pour dames d'autour,
De nobles preux, de troubadours,
Suis entourée.

De claires pensées est mon char,
Et, sous la voûte
Du ciel, le mien domaine est l'art,
Le beau, le devoir et je pars
Et chante en route!

Mais lorsque dans vos prés, vos toits,
Mon regard plonge,

Je ressens soudain un effroi:

Mon âme a voyagé sans moi

Comme en un songe!

Mon royaume est trop grand, trop beau!

Dans la nature.

Perdre je ne suis qu'un oiseau

Caché; mon faible chant ne vaut

Qu'un doux murmure!

Elisabeth.

Amendoua poesile acestea fura ascultate si primeite cu cele mai vii aplause. De altumintrea invitata la soverana invitată la solemnitatea societaciei. Se scusă inse prin urmatorul telegramu:

D. Royne-Ferrier, secretariu societaciei limbelor române, Montpellier:

„Maiestatea Sa Regin'a Romaniei me insarcinéa a esprime societaciei limbelor române si Felibrigilor profund'a sa regretare că nu pote veni la Montpellier spre a asista la celebrarea Jocurilor Florali din Linguadoc'a.“

M. Obedenaru, primu secretariu alu legatiunei Romaniei pe langa regele Italiei in România.

nostre nationale dela 1881 pag. 76—79 si se judece cam, cati deputati aru scote ddloru cu o lege ca aceea si de ce valore aru fi aceia. Unu singuru deputatu romanu nu veti alege fara voi'a gubernului si respective fara permissiunea prefectului. Ori-cine nu crede asia ceva, nu are decat se'si puna candidatur'a si se cerce.

Ei, dara la noi mai este si alta cestiu principală, adeca totu aceea care domina situatiunea intréga si in Irlandia. Dupa multe incercari facute de catra anglosaxoni, in fine la 1801 irlandii parte sedusi, amagiti, parte mituiti alunecara ca se renuntie la autonomia tierei loru, se'si desfintiedie legislativ'a provinciala, se mérge cu totii in parlamentulu centrale alu Angliei, ca se'si apere acolo drepturile si libertatile loru. Din acea di le-au perduto pe tot, intocma cum le a perduto si Transilvani'a dupa 66 de ani. Si apoi cum s'au incercatu irlandii ca se le recastige? Sótea loru este cunoscuta. Prese 1½ milionu de irlandi emigrati in Americ'a, restulu, partea cea mai mare in conditiuni de vietă multu mai dure decat ale fereilor selbatece; era midiulóce de a scutura jugulu de feru? Asasinate fara numaru, tetiunarii dese, dinamitu cu ridicata si alte mesuri infernali nedemne de omenime.

„Dorim ca si romanii se ia parte la lupta, se intre in parlamentu si acolo, in fatia si in audiulu lumiei intregi se arate nedreptatile ce li s'au facut si li se facu si se revindice drepturile loru istorice, drepturile loru politice“.

Ni se pare ca confratii nostrii dela Romanulu punu temeiul prea peste mesura mare pe vietia parlamentara si pe victoriile din parlamente in generalu. Eramu si noi odata amici ferbinti ai sistemelui parlamentar, dara in cei douedieci de ani din urma adunandu o bogata experienta, atat din aceasta monarchia in care ne aflam, catu si din alte staturi europene, a disparutu din ochii nostrii ori-ce prestigiu alu acestei sisteme si amu invietiatu intre altele: 1. ca este o erore forte pericolosa a identifica parlamentarismulu cu libertatea, cu drepturile omesesci, ca-ci vediuramu parlamente mai tirane decat cei mai brutali sultani. 2. Ca sistem'a parlamentara poate se fia introdusa si aplicata cu folosu practicu numai la poporale cele mai bogate si inaintate in cultur'a superioara, la carii se afla abundantia de barbati independenti din tot punctele de vedere, asecurati in positiunea loru sociala si respectati, daca nu de tota lumea, neaparatu inse de partid'a politica la care tinu ei.

Confratii nostrii sciu mai bine decat noi, ca acesta este unu adeveru recunoscutu astazi in tota Europa luminata. Nici chiaru magiarii cu tota fal'a loru, nici pana astazi nu sunt capabili pentru adeverat'a vietia parlamentara, care costa sume enorme. Unu gubernu le poate arunca, ca le da din sutele de milioane a le tierei; dara de unde se le dea opositiunile?

Numerati rogu-ve pe sutele de familii magiare, care s'au ruinatu ad literam in averile si familiile loru numai in urmarea luptelor electorale in cele siese periode din urma, adeca totu la cate trei ani odata, care iau costatu dieci si sute de mii. Unii din candidati au ajunsu in cas'a nebunilor, altii isi luara vieti.

Urmă apoi cetirea diverselor raporturi asupra operelor intrate la concursu. Dintra acestea aflam, ca premiul celu dintai de cinci sute franci fu acordat unui din cei mai renumiti filologi italieni, dn. Canello, prof. la universitatea din Paduya. Premiul de trei sute franci oferit de orasului Montpellier, pentru celu mai bunu operatu limbisticu scrisu de unu filolog strainu, ilu castigă Zeite de Vasconcellos, din Oporto (Portugali'a). L. J. Piat cancelariu la consulatulu francesu din Bassuratu (Turcia asiatica) obtinu asemenea doue medalii de argintu. Din relatiunea comisiiunei pentru poesiile incuse aflam erasi, ca fura presentate o drama in cinci acte, doue comedii in cinci acte, o poema in dice canturi, unu sonetto, o colectiune de fabule, in dialectulu provincial. Patru poesii in dialectulu catalanu, o traducere francesa a unui fragmentu din frumos'a poema A l'antida de Vendageure din Cataloni'a, si o poesia intitulata Latium. Acestea din urma de si nu au fostu dupa program, totusi giuriu nu le a lasat de o parte, ci a facutu se le amintesca raportorulu seu. „Latium“, dedicata Nestorului italianilor filoromani Vegezzi Ruscalla, e o poesia de rara energia, plina de spiritu patriotic si entusiasmu pentru ideile unei uniri latine, ce le vedemus sustinute si propagate cu mare caldura de o multime de barbati generosi, acarorii inse implinire si realizare pentru necasurile presintelui, o lasa cu totii venitoriu. Acutorul ei este unu professoru italiano din Constantinopole dar voiesce se remana anonim.

(Va urmă.)

Nu se poate alege nimeni deputatu in acestea tieri fara sume mari de bani, sau din pung'a propria, sau din fondurile partidelor politice ori nationale. Cautati-ne 30 sau 40 de barbati in tota Romanima de dincoc, independenti, cari inse se se decida a versa impreuna in acea lupta dela 100 mii pana la 2 si 3 sute de mii, se'si lasa apoi si interesu si familia pre cate 8—9 luni preste anu, sau se'si duca si famili'a cu sine, ca se'si tocice cu ea impreuna tota avea in acel Babilonu, unde nimeni nu poate trai ca deputatu numai din diurn'a de 5 fl. Se ne numiti pe acei barbati, ca se ne inchinam loru. Da, veti afla candidati de aceia, cari se voru presenta pe cateva dile ca de doru in Budapest'a, era apoi restulu anului ilu voru petrece acasa la afacerile loru. Dara atunci, ore cine se arate nedreptatile in facia, in audiulu lumiei intregi?

Amu patit'o si asia, multiamumu pentru reprezentanti de classe a acestora.

Intr'aceea multiamita lui Ddieu, ca romani nostrii in acestei 16 ani au sciatu ce se faca cu sutele si cu miile loru adunate cu sudore de sange, fara a le risipi pe alergaturi, mituri si betii electorali, ci asia pe tacute, pe sioptite isi mai facura cateva sute de scole, isi ridicara biserici din materialu solidu in loculu celor de scanduri si de nuielle lipite cu lutu, inmultira fondurile de cultura cu mai multe sute de mii; cumparara cateva mosii, trimisera unu numeru considerabile de tineri pe la universitat; au intemeiatu si cateva case de economii si imprumuturi, cum si o expoziu de manufacte si producte; au incuragiato industri'a mica scotiendu cateva sute de elevi, sodali si maestrii in mai multe meserii; mai deschisera si cateva foi periodice literarie si politice; detera si unu impulsu nou artelor frumose; in fine limb'a nostra daca este scosa din afacerile tierei, ea se propaga si prinde a inflori din nou in regiuni de acelea, pe unde se credea inainte cu 10—15 ani ca ar fi cu totulu exterminata.

Si pe langa tot ce acestea ramuri de activitate romanii n'au parasit uici terenulu politicu, sau cum se dice, politic'a militanta, ca-ci daca n'au perduto timpulu cu declamatuni in parlamentu, au sciatu se'si dea oresicare educatiune politica si pe alte cali care le steteau deschise. Poporale austriace au fostu lipsite sute de ani de ori-ce parlamentu, si era ca ele nici mute n'au remas nici, mortie n'au fostu date. Vieta veciloru nu stă din cate 20—30 de ani, era sistemele politice cu catu sunt mai inadecate, cu atata isi dau mai siguru preste capu. Ele sunt ce e dreptu, daca se inerunt odata in putere si avere, ca polipulu, prindu radecini afunde, vinu inse alti polipi si le nimicescu.

G. B.

Agricultur'a, industri'a, comerciulu.

I.

Care din acestea trei terenuri economice se cultivam cu preferinta? Acesta e o intrebare de mare insemnatate acum candu se simte si la poporul romanu necessitatea de a se opune concurrentiei straine si candu elu pe tota diu'a se convinge totu mai multu ca mosi'a lui — in facia trebuintelor inmultite si rafinate ale timpului — ale progressului, nu-i mai e de ajunsu.

Unu popor incepe a saraci, atunci, candu munc'a lui nu se cauta si nu se resplatesce. „O masina cu abur mistue materialu de focu si prin acesta produce putere. Omulu mistue materialu de focu in forma de nutrimentu si prin acesta castiga putere de a lucra cu corpulu, cu spiritulu ori cu amendoue.“

„Atata omulu catu si masin'a au asemeneare, in aceea, ca ambii consuma capitalu si 'lu reproducu in forma de putere spre noua producere. Masinistulu poate incungiura consumatiunea de materialu, daca nu-i face trebuinta, ca-ci scie ca aru face prada de capitalu; omulu insa nu o poate face acesta, ci trebuie se consume materialu, adeca se manance, se bea, se 'si copere corpulu contra frigului si altoru inimici ai vietiei sale, inca si atunci candu puterea lui de a lucra nu se cauta si nu se platesce. Elu dara si in acestu casu consuma capitalulu seu, fara a reproduce nou capitalu, midiulóce nove de vietă, si urmarea naturala nu poate fi alta, decat saracia, emigrare, mortalitate“. Acestea sunt cuvintele care ni-le opune renumitul economist H. Carey.*). Nimeni nu poate combate adeverulu acestor cuvinte.

Inainte de 1848 se vorbia ca de o minune, daca trecea vreunu tieranu romanu in tiéra ro-

manesca parasindu-si comun'a si mosi'a. Ce e dreptu, nu usioru scapă din manile domnului terestru, de si dupa legi avea dreptu de a se muta cu locuinta. Emigrari formale de tienari romani din Transilvania si Ungaria sunt adi la ordinea dilei si inca in proportiuni extraordinarie, care se potu asemenea numai cu migratiunile din timpul Mariei Teresiei, candu locuitorii fugisera de inaintea persecutiunilor religioase, de inaintea militarisarei cu fortia brutală si totu pe atunci de ciuma, apoi cu migratiunea cea mare din fomeata dela 1815 si 1816.

Éta unu exemplu. In raportulu camerei commerciali si industriali din Clusiu din 1883 la pagin'a 19 se constata, cumca in comitatele: Alb'a inferiore, Bistritia-Nasaudu, Clusiu, Ternav'a mica, Muresiu-Turda, Solnocu-Dobaca, Turda-Ariesiu, dupa numerarea poporatiunei din urma (1880), poporatiunea au scadiu in cei 10 ani din urma cu 46.053 locuitori sau cu 4%. Acestea comitate cum se scie, fiindu in precumpanitóre majoritate locuite de romani, nu e cea mai mica indoiala, ca numerulu redus atinge aproape numai poporatiunea romana. Comassari, segregari, reducerea numerului vitelor, darile si abusurile sunt siguru causele principali ale emigratiunei si ale mortalitatii in poporatiunile nostre din acele parti. Cu tot ce apasarile si abusurile insa omulu nu fuge usioru de vat'r'a parintésca, elu se duce numai atunci candu a perduto tota speranta, si se duce cu lacrime in ochi. Acesta se poate dice cu deosebire despre tieranu nostru.

Fómea, lipsa de munca este dara adeverata causa care 'lu alunga din tiéra stramosiesca.

E adeverat cumca „opinc'a e talp'a tierei“, si dupa Adam Smith, industri'a si comerciulu numai asia au intielesu, daca servescu pentru inflorirea agronomie, pentru ridicarea valorei productelor agricole si similiarelorloru loru; insa nu mai puçinu e adeveru nedisputabile, cumca agricultur'a nu poate progressa acolo, unde lipsesc o industria propria nationale.

Celu ce duce la tergu marfa sa, duce cu sine totuodata si spesele de calatoria, si cu catu e tergulu mai departe, cu atata sunt si spesele de transportu mai insemnate. Unele marfi de volumu mai mare cum sunt productele prime a le agromomiei, duse pana la ore-care departare, nu mai valorédia nimicu, fiindu pretiulu loru mistuitu prin spesele de transportu.

Tot ce acestea spese se subtragu din pretiulu productelor si agronomulu primesce pentru munc'a sa tocma cu atata mai puçinu, precat facu spesele de transportu, la care se adauge castigulu comertantului.

Candu se produc multe ori puçine cerealii, tieranu mai nu scie, nu simte mare deosebire. Lucru firescu, ca-ci pretiulu cerealeloru in o tiéra agricola nu se stabilesce acasa la tèrgurile ei proprii, ci pe piatiele unde se transporta.

Pretiurile din Hamburg, Marsilia etc. decidu in acesta privintia; de aici urmedia, ca sótea agronomului atârna dela speculantii strani, dela tienile industriale si dela capritiulu nuorilor.

Concurrentia intre o tiéra agricola, cum e a nostra si intr'o tiéra cu industri'a si comerciu propriu nationalu, e concurrentia sau lupta intre óla de pamant si óla de feru.

Tieranu nostru intre imprejururile sale economice anormale de adi — aproape 6 luni din anu mistue capitalulu seu fara a reproduce vreo valore; munc'a lui dara se depredádia. Dara si in ceealalta jumatate a anului, o parte insemnata a poporului nostru in lipsa de mosia propria, lucra pe la orasie cu diu'a pe unu salariu, care nu'l lasa nici se móra nici se traiasca.

Deci lucru evidentu si usioru de intielesu, ca agronomia, acestu singuru ramu de castigu si mai cu sama in modulu usitat de pana acum, nu mai e de ajunsu pentru poporul nostru. Productiunea lui e a unui popor barbaru. „Producemu că barbarii si consumam ca civilisatiu“, dice domnul professoru Xenopolu in opuscululu seu studii economice 1882. Asia nu mai poate merge.

Treibue se lucramu din tot ce puterile, ca o parte a poporului nostru se imbraciosedie, industri'a si comerciulu; pentru că se putemu face inceputulu, pasulu celu dintai trebue se fia a ne crea capitale de bani eftine, prin asociatii de capitale, infiintandu „casse de economii“ dupa exemplul altor popor a inaintate; prin acesta va inflori si agronomia si tieranu romanu isi va poté valora munc'a sa.

J. ROMANU.

*) Economia nationala si sciintie sociale Heinrich Carey 1870, pag. 188.

(Va urmă.)

Din România.

O scire din cele mai infamesă adeverită pe deplinu. Capitanul Gongopulos este datu pe față că unu tiranu selbatic si nerusinatu. Nici unu oficiariu nu mai pote servi in armata cu unu omu că acelui. Totu asia de selbatici au fost cative membri ai politiei si nisce rudenii ai Scortianului, alu carui fiu traseșe cu revolverulu asupra locuitorilor din Bordeni, cari apoi omorira pe tatașeu celu selbaticu.

Are tota dreptatea „Romanulu“ si tota celelalta diarie cătă numescu torturale dela Bordeni o infamia pentru tiér'a intréga, daca tiranii torturatori nu voru fi pedepsiti cu tota rigórea meritata. Acei ómeni fără Ddieu semenara ventu, pentru că mai curendu sau mai tardiu se secere furtuni teribili. Barbari de inainte cu 300 ani.

Din Croati'a.

Pentru astadata avemu numai atâta scire positive, că ori-unde se arata trupele de linia, linistea se restaura. Intr'aceea ferbarea in poporu este preste totu mare, dara escesele de resbunare s'au mai inpuçinatu. Intr'aceea chiaru diariele oficiose constata, că croatii nu s'au resculatu nici asupra dinastiei, ci din contra că la mai multe locuri au inaltiatu flamure austriace negru-galbine, si nici asupra gubernului din Croati'a, ci de a dreptulu si numai asupra Ungariei si a ungurilor mai virtosu din trei cause principali, adeca incercările de a introduce limb'a magiara cătu pe furisii cătu cu forti'a brutală, apoi cumplitale executiuni de imposite prin care aducu pe locuitorii la sapa de lemn; in fine si nerusinatele falsificari de alegeri dietali cu ajutoriulu mai multoru popi, invetitori si notari, asupra caroru croatii nespusu de inversiunati se aruncara cu mania infuriata, batendu'i si predandule avere, pe care dicu ei că o au dela magiari că mita si resplata pentru amagirea alegatorilor.

Din strainetate.

O impregurare din cele mai rare tîne incordata luarea aminte a Europei intregi, adeca prea deseale caletorii a le suveranilor dela unii la altii, dôră că niciodata in alti ani. Cu convenirea personala a imperatilor Austro-Ungariei si Germaniei de cătiva ani incocă candu la unu locu candu la altulu, era lumea dedata. Caletori'a unor domnitorii mai mici la incoronarea imperatului Alexandru III inca nu a fostu ceva neasteptatu. Dara caletori'a principelui Nicolae de Munteñegru mai ântai la Vien'a, dupa aceea la Parisu si Constantinopolu, unde fu primitu de către sultanulu că ori-care altu suveranu, tractatu apoi si omenitul că celu mai bunu amicu; mai dintrodată caletori'a regilor Romaniei, Serbiei, Spaniei la Berlinu si la Vien'a, invitarea cestorn doi regi la manevrele cele mari dela Homburg (nu Hamburg,) mergerea mai deunadi a principelui coronei germane la Itali'a, tota acestea caletorii nu vrea nimeni se le considere numai că recreatiuni simple, că-ci in dilele nostra tocma suveranii au mai puçinu timpu de a se resfatia in petreceri.

Din tota convenirile de suverani inse cea mai memorabila este acea dela regele micului statu Dan'a sau Danemarca. Regele Christianu unulu din suveranii mici ai Europei, avu o familia numerosa, ai carei membrii inse au adusu in conexiuni forte stralucite cu alte dinastii. Fia-sa cea mai mare, este soci'a principelui de Vales, adeca a fiitorului rege alu marei Britanie si imperatu alu Indiilor; soru-sa Dagmar este imperatresă de acum a toturor Russilor; fiu-seu alu doilea este rege alu Greciei, fia-sa Thira maritata dupa principale de Hanover'a; fiu-seu celu mai mare că herede alu coronei dane, are de socia pe o principesa de Svedia, cu care se crede că va ajunge se se faca si rege alu Svediei. In lun'a acesta se afla la regele Danie ambii sei gineri, imperatul Russiei si principale de Vales cu sociile loru, fiu-seu regele Greciei si toti ceilalti membrii ai familiei cu 13 nepotii si 12 nepoți, petrecându'si că ori-care familia binecuvantata de ceriu; nu inse cu pompe si luxuri, că-ci regele Christianu si aristocrati'a sa sunt saraci pe langa ai altor statuti mari; dara nici ginerii sei potenti cari domina preste partea cea mai mare a lumei, nu astăpta dela socii nici atâta cătu se face pentru primirea loru. Imperatului Alexandru ii place se petreca in

Dan'a in totu anulu căteva septemani cu famili'a sa; principele Vales e omu glumetiu si nepretentiosu.

Tôte bune, se'si petreca cu totii sanetosi. Ce se vedi inse! Dintr'odata veni scirea dela Anglia, că Gladstone ministru presiedente care isi luase concediu, fu chiamatu de urgentia de cătra principale de Vales la Copenhaga. Pentru? Este sciutu, că ori-candu suveranii isi petrecu numai in familia, nici-unu ministru nu are ce cauta la ei si nici că'i chiama. Acea chiamare a lui Gladstone fu totulu neasteptata, se considera prin urmare că unu evenimentu de caracteru strinsu politicu, asupra caruia conjecturele curgu că plói'a. Ce a potutu se se intempe in Europ'a, intréba press'a europenă, pentru că domnitorii consangeni adunati in familia la regale Danie i se aiba trebuintu dintruodata a chiama la sine pe renumitulu ministru Gladstone? S'a intemplatu ceva la Vien'a sau la Berlinu, ce nu ar placea Russiei si nici chiaru Angliei? Se poate, dara totulu este secretu.

Intr'aceea se spune că imperatulu Russiei la intorcerea sa dela socru-seu are se se védia cu unchiu-seu imperatulu Wilhelm la cetatea maritimă Kiel in ducatulu Holstein.

Pe nenumeratele conjecturi ale diarielor nu se poate pune nici-unu temei. Totu ce ar suna mai că adeveru ar fi, că dôra pâna in primaver'a anului 1884 nu va fi nici-unu resboiu.

Avisu pentru proprietarii de paduri.*).

In virtutea legei silvanale articolulu de lege XXXI 1879 §§-ii 2 si 4 este interdisu a curati si sterpi arborii in padurile sau partile de paduri, cari pe platourile muntilor sau pe verfurile si côtele délurilor, pe ripile si coboririle délurilor servescu spre impiedecarea rupturei si surparii délului, a lavinelor de pietra si de neaua si a rupturilor de apa, sau prin a caroru devastare s'aru periclitita productivitatea teritorielor situate mai la vale, sau securitatea drumurilor de comunicatiune publica, sau s'aru deschide cale stricatiunei viforeloru.

Este opritu a curati (lazui) in atari paduri, prin a carora sterpi s'ar deschide cale estinderei nasipului mobilu, sau alu caroru solu nu e acomodat permanentu pentru altu felu de cultur'a economică (că agru, fenatiu, gradina sau via). Padurile aflatore pe atari locuri sunt a se sustine neconditiunatu.

Acestea paduri se voru designa prin ministeriul de agricultura, industrie si comerciu, pe basa lucrarilor pregatitorie si pe lângă asciutarea proprietariului si a comitetului de administratiune publica, in detaiu, dupa putintia in cei 5 ani socotiti din diu'a candu s'a promulgatu legea silvanala; extensiunea acelora se va determina conformu referintelor locali si se va aduce la cunoștinția publica, si dela acestu timpu incolo ele se voru impartesi de deplina scutintia de contributiune sau de relacsare de contributiune conformu impregiurariloru.

Pre bas'a acestor dispositiuni positive sectiunea silvanala a comitetului de administratiune publica a comitatului Sibiu in siedintia sa tînuta in 21 Juliu a. c. sub Nr. 52 a luat uromatorulu conclusu de mare importantia pentru proprietarii de paduri din comitatulu Sibiului.

Nr. 52 sect. silv. 1883.

*) Facem locu acestor informazioni importante pentru economia nationala cu placere atâtua mai mare, cu cătu noi insine ne amu descoperit la tota ocaziunile ferbintea nostra dorintia de a vedé odata o lege buna de paduritu, nu numai votata si sanctionata, dara si pusa in executiune. De căta valore practica va fi legea silvanala din anulu 1879, au se ne spuna barbatii competenti de specialitate, si experient'a de cătiva ani; in totu casulu inse acea parte a legei, pe care onor. dn. vice-notariu M. Branisce o esplica la loculu acesta, este de importantia suprema si de urgentia imperioasa, pentru că daca nu voru se incete devastațiunile fără nici o regula a codrilor prin focu si secure, incat se scia omenii de frica, ori candu se inceră a nimici padurile, din lips'a carora li se nimicescu hotarale si chiar locuintele loru prin rupturi de nuori si prin topirea iute de nea grósa cadiuta in lunile de érna. In locu de a desradecina si estermina paduri si tufisiuri, mai virtosu se se faca barbatesc plantatiuni cătu se poate mai multe pe délurile plesiuge si dea lungulu riurilor.

In cătu pentru lips'a de dictionarie, vom avea alta ocazie a ne da si parerea nostra. Ací insemnamu numai pe scurtu, că de o parte terminologile in limb'a magiara sunt supuse la schimbari neurmante, de alt'a cei mai multi literati si politici magiari nu voru se audia de dictionarie magiare-romane si romane-magiare; ei sciu pentru ce nu, o sciu inse si romanii. Red.

Circulariu

„cătra toti proprietarii de paduri cu privire la compunerea datelor cartii funduari despre tînerea in evidenția a padurilor si cu privire la desemnarea padurilor de aperare, si a teritoriului sterpiti.“

Spre a se puté realisa in puterea articolului de lege XXXI: 1879 si a ordinatiunei inaltului ministeriu de agricultura, industrie si comerciu din 22 Juniu 1883 Nr. 28487 inspectiunea statului asupra padurilor pre o baza sigura, este neaperatu de lipsa, că sub titlulu „carte funduara despre tînerea in evidenția a padurilor“ se se faca unu atare operatu, care se cuprinda in sine conformu referintelor singuraticilor proprietari de paduri normate in lege, anume conformu calitatii, insusirei teritoriului, terenului (padure de aperare, nesipu mobilu, teren de padure conditiunatu, neconditionatu) si conformu dreptului de proprietate (paduri se afla in proprietatea persoanelor juristice, a corporatiunilor de statu, municipali, comunali, bisericesci, ce se afla in proprietatea fundatiunilor publice si private, a fidicomiselor, composesoratelor, societatilor de actiuni si atari paduri, cari formédia proprietate privata), datele privitorie la suprafația separata, osebita pentru proprietarii de paduri si se ofere că atare intru aplicarea dispositiunilor legei silvanali unu sigur indreptariu.

Datele susu amintite referitorie la padurile ce se afla pe teritoriul din municipiu Sibiului, se cuprindu in cartea funduaria, ce se afla espusa in cancelari'a comitatului, asia dupa cum ele s'au pututu culege din partea reg. inspectoru silvanalu, pe bas'a datelor ce i-a statu la dispositiune si amesuratul experientii immediat facute de dènsulu pâna acuma.

Intru a se puté compara datele acestea cu starea faptica si de a se puté compune in modu definitiv, se invita toti p. t. proprietarii de paduri intru ajungerea acelui scopu, că padurile de aperare se se impartesiasca peste totu de deplina scutintia de contributiune ori de relacsare de contributiune, conformu referintelor locali se ia in vedere cartea funduarie despre tînerea in evidenția a padurilor, ce se afla espusa spre vedere in locul mai susu amintitul si se'si presentedie in scrisu eventualele loru observari relativu la padurile loru proprie sau relativu la padurile, altora in deosebi privitorie la datele ce se referedea la suprafația, teritoriu separat, osebitu conformu calitatii insusirii lui, precum si a dreptului de proprietate si totuodata se se dechiara daca voru ei sau nu voru a face observari contra evenualei designari a padurilor că paduri de aperare in terminulu fiscatu pâna in fine a lunei lui Augustu a. c. la sectiunea silvanala a comitetului de administratiune publica in Sibiu.*)

Spre ilustrarea acelor principii datatorie de mesura carii cu privire la padurile de aperare se afla normate in §. 2 alu articulului de lege XXXI: 1879 servescu spre orientare urmatorele:

Sub numirea nomenclatura de paduri de aperare se cuprinde:

1. Acelu tufisiu, tufarime, ce se afla in regiunea cea mai inalta a vegetatiunei silvanale, respective care se afla la marginea passiuniei de munte, ori de ce soiu de arbore s'ar tînea, sau a celea teritorie crescute preste totu ori in parte cu arbori, a caroru ingrigire economica silvanala contribue la scutirea si folosirea padurilor ce se afla mai la vale ori a altor rami de cultura economică sunt neaperatu de lipsa a se susține.

2. Complecsulu ce se afla in marginea estrema a vegetatiunei silvanale, care, in urm'a situatiunei respectivei parti de padure este destinat spre aperare, scutirea plantatiunei infinitarii de padure, de alta parte spre aperarea de teritorie, ce apartinu la altu ramu de cultura economica.

Aceste intinderi, teritorie preste suprafația marei, conformu inaltimii loru mai mici sau mai mari, inse incependum dela lini'a respectivei margini, granitie, celu puçinu in latime de 400 di: patru sute metri, sunt de a se pune sub ori ce impregiurari sub cea mai stricta padia si ingrigire. Se intielege de sine, că de padurile de scutire, de aperare, se tinu si acelele steparii, suprafetie pustii, sterpiti, crescute cu érba, care conformu dispositiunilor de față intrerumpu arealulu din vegetatiunea silvanala mai inalta.

*) Credem că si dupa terminu in interesulu causei se voru primi atari observari. M. Br.

3. In genere atari paduri care se află pe côte rapelisie, prin a caroru sterpire, si tăiere s'ar nasce pe côtele respective lavine de pétro, rupturi de apa, surpari de déluri, sterpi (desradacinar).

4. Tōte acele paduri, prin a caroru sterpire totala locurile din vecinatate, padurile ori teritoriile destinate pentru altu-feliu de cultura economică, stabilimente industriale, edificii si alte clădiri, cali de comunicatiune pre uscatu ori pe apa prin inundare, prin vifore, lavine petrisuri etc. s'ar periclită.

Servescă acestea siruri, că respunsu la adresa lelor notari indreptate in acăsta directiune cātra neinsemnat'a mea persóna.

Observu cu acăsta ocasiune, că edarea dictionariului romanu-ungurescu si ungurescu-romanu amplificatu cu termini technici, cari lipsesc din editiunea de pāna acum, este reclamata de urgentia.

M. Branisce.

Corespondentie particularie ale „Observatoriului”

In corespondintia din „Observatoriul” Nr. 68 referitorie la solemnitatea consecrarei S. Biserice din Recea Cristor, subserisulu amu arestatu, cumcă in venitulu curatul de 202 fl. v. a. sunt computati si banii incursi din petrecerea arangiată cu acea ocasiune, si dupa-ce am promis uocata in publicu despre acesti bani, de un'a parte spre a me purifică, era de alta parte spre a deplini insarcinarea comitetului arangiatoriu, vinu a realizat cu tōta promptitudinea acăsta deobligatiune, aducendu la cunoscinti'a publica numele sprigintorilor scopului ce-lu avu in vedere acăsta petrecere si anume: pretiul de intrare l'au solvitu dnii. Ioanu Hatieganu, v.-prot. in Fizesu si fam. 1 fl.; Stef. Iliesiu, v.-prot. 1 fl.; par. Art. Codărcea si fam. 1 fl.; Joanu Draganu si fam. 1 fl.; Danila Coste si fam. 1 fl.; Alesiu Coste si fam. 1 fl.; J. Andreiu jun. si fam. 1 fl.; Stef. Papu si fam. 1 fl.; J. Jenei si fam. 1 fl.; Gavr. Germanu si fam. 1 fl.; L. B. Popu 1 fl.; Mihali prop. in Husumezu si fam. 1 fl.; Al. Papu, iur. abs. 1 fl.; fam. Fejér 1 fl.; fam. Ratiu 1 fl.; Georgiu Morariu din Borsi'a 1 fl.; P. Badescu si fam. 1 fl.; dn'a Nánási Gira si fam. 1 fl.; Nic. Popoviciu, cler. 50 cr.; Nic. Porutiu, cler. 50 cr.; T. Popu, cler. 50 cr.; T. Bocosiu 50 cr.; Al. Siandoru 50 cr.; Al. Mihali 50 cr.; Joanu Nemesiu 50 cr.; Oct. Popu 50 cr.; Onaciu, prop. 50 cr.; Jos. Mironu 50 cr.; E. Sierbanu 50 cr.; Vas. Tamásianu 50 cr.; Zach. Muresianu 50 cr.; Zach. Coste 50 cr.; P. Vlaicu 50 cr.; G. Davidu 50 cr.; Harant Gyula 50 cr.; Telegdi Béla 50 cr.; ore cine 50 cr. Era preste pretialu de intrare au solvitu: spect. d. Maria Iliesiu 5 fl.; Nic. Popu, par. in Lusperdu si fam. 2 fl.; Aug. Cosm'a par. si fam. 2 fl.; Joanu Popu, not. in Cristoltiu 2 fl.; Sim. Colceriu, not. 2 fl.; Borosiu, prop. in Borsi'a 2 fl.; Binecz Sándorné 1 fl. 50 cr.; Dem. Zdroba, par. 1 fl.; Vas. Popu 1 fl.; Juliu Anceanu 1 fl.; si Juliu Mihali 1 fl. Amu mai primitu contribuiri benevolu dela dnii: Nic. Cosm'a, par. in Jucu 1 fl.; Teod. Petranu 1 fl.; J. Leheni 52 cr. si dela V. Fanc'a 30 cr. Suma totala e 50 fl. 82 cr. v. a.

Deci candu aducu resultatalu la cunoscinti'a publica. mi tñu de sacra detorintia a esprime marinimosilor participanti in numele comit. arangiatoriu cā tributu alu recunoscintiea cea mai cordiala multiamita, si dupa-ce vocea timpului pretotindenea cere „intrunire” cu glasul-i poternicu spre a ne potē pune in venitoriu si noi in paralela cu mersulu culturalu sociale ale altoru regiuni totuodata facu apelu cātra participanti, cā se imbraciosiedie cu tōta caldur'a si cu alte ocasiuni scopurile filantropice, ma se provoce cātra aceste si in cei ce dormu somnulu indiferentismului zelu si insufletire, si atunci cu poteri imprumutate vomu curmă tōte lipsele ce cā unu munte se restogolescu in calea inflorirei si prosperarei bisericelor si scolelor din regiunea nōstra si astu-feliu dupa-ce ajutoriu strainu nu vremu a primi pentru-că: „Timemus Danaos et dona ferentes”, vomu aretă, cā amu tñutu la dis'a poporulu anglesu: „Totu prin poterile unite ale tuturor, nimicu dela regim” Chechisiu, 7 Sept. 1883.

In numele comitetului
Ladislau Bas. Popu.
cassariu.

Deva in 1 Sept. 1883.

Cu o placere sufletescă vinu a ve comunică si eu unele miscamente care se facu spre inaintarea nōstră in cultura:

Amu observat uocata petrecutu cu atentiu midilócele de pāna acum si pasii intreprinsi pentru ajungerea la acestu scopu inaltu si de mare importantia. Spre acestu scopu cā primulu foculariu avemü Asociatiunea transilvane; apoi o multime de reunioni etc., cari revarsa radiele luminele benefacatore in spiritulu tuturor romanilor bine simitor.

Imensulu folosu ce'lui cascigam si l'amu dobânditul prin infinitarea „Asociatiunei Transilvane,” ne este cunoscutu toturor, cu salutare insa trebue se intimpinam si reunioniile arangatoresci, cari infinitandu-se pe totu loculu sunt focalularul progressului.

Aceste reunioni isi tñu adunarile generale in totu anul pe tempul vacatiunei, luandu-si de obiecte date si recerinti pedagogice disciplinare, practice si teoretice.

Adunarea generala a arangatorilor gr. or. din districtulu Dev'a avu locu in 16/28—18/30 Augustu inclusive, discutandu si pertractandu obiecte de totu interesante.

Participandu si eu la interesantele siedintie cugetu, ba credu a face unu servitul placutu amintindu puçine puncte mai principali.

In 16/28 la 3 óre p. m siedint'a adun. gen. fu deschisa prin esmisulu consistoriului archid. dn. dr. J. Crisanu prin o cuventare bine potrivita.

Apoi nefindu nimenea de față din biroului avutu din cause bine escuse, adunarea si-a alesu unu președinte si unu notariu ad hoc pāna la constituirea definitiva conformu statutatoru sale ceea ce in dia' urmatore s'a si implinitu. Nu voiu a tracta decurgerea siedintelor in detaliu, me marginescu la punctele mai esentiali:

Dintre membrii s'au insinuatu dnii: Nic. Sanzianu invetiatoriu granitairescu in Hatiegă cu o disertatiune si cu tractarea unei bucati de cetire, P. Stefanu Preda invetiatoriu in Petrila cu tractarea respective cu circumscrierea unor puncte sau intrebari date de comitetulu centralu pentru desbaterea loru in subreuniuni, Toma Ném̄tiu invet. in Dobra cu desvoltarea sonurilor si J. Popescu invet. in Hunedora cu cunoscerea pronumelui personalu.

Propunerea lui Josifu Popescu a fostu indestulitóre era adausulu la ea a lui Nic. Sanzianu a fostu interesant.

Prelegera lui Toma Ném̄tiu a fostu deplinu satisfacatorie atragendu atentiu toturor asupra metodei accentuate, era discursulu lui Nic. Sanzianu adausu la acăsta, precum si calea de a purcede siguru in desvoltarea sunetelor respect. propunerea scriptologiei in scola au dovedit talentu, au aratatu o cale sigura si demna de urmarit.

Circumscrierea intrebarilor prin Stefanu Preda au atrasu atentiu toturor, satisfacindu-i a indestulat pe toti. Dlu Preda se vede cā nu si-a crutat ostensible documentandu devotamentul seu pentru carier'a sa. Candu isi a alesu acelui obiectu pe cātu de greu pe atat de importantu (pr. 1. Ce trebuie se faca scol'a pentru sanatatea publica? 2. Cari sunt acele momente istorice cari trebuie pertractate in scol'a poporana? etc.) pentru marea chiamare a arangatorilor s'a aflatu la culmea missiunei sale.

Multu in interesanta a fostu propunerea resp. predarea unei bucati de cetire de Nic. Sanzianu.

Predarea bucatiei de cetire a fostu fōrte sanatosă si intru tōte conformu prescriptelor si pretensiunilor pedagogiei moderne. Tōte regulele au fostu strictu respectate si observe de respectivulu, prin cari dove-desce zelu cātra carier'a sa.

Explicarile dsale despre prasirea vermilor de metasa au fostu ascultata cu mare atentiu de cātra intręga adunare.

Acăsta prelegera de unu interesu comunu ar fi consultu cā si in adunarile celorlalte reunioni se se predea acum si in viitoru. Economia acăsta seu prasirea vermilor de metasa, dupa cum d. prop. dice: este unu ce fōrte necessariu si folositoru si trebuie se se introduca pe lăngă tōte incercarile in economia poporului nostru cu atat uocata mai virtosu, cā-ci acăsta o pōte efectui si unu mosiu seu o buna, ori copii, cari nu se potu folosi la economia campului etc.

Er' „finis coronat opus” disertatiunea totu de Nic. Sanzianu despre „chiamarea si datorintele arangatorului” precum si unu planu seu mai bine disu: metod'a implinirei datorintelor nationale impuse fiacarui individu.

Fiindu ascultatua cu cea mai mare atentiu de cātra toti a facutu impressione si a escitatu nervii sensitivi la toti, pentru care merita respectare. Dsa din cele insirate se vede prin dovada faptica, cā este la culmea chiamarei sale cātra scola si cātra natiune.

Déca natiunea nōstra „care sufere in lantiulu orbiei intelectuale” ar avea aplicati pe carier'a didactica totu astu-feliu de individi apti si devotati chiamarei loru, amu potea contă mai carendu la efectuarea resp. la pregatirea medicinelor dupa receptul „sdrobirea lantiului intunecului in care zace bietulu poporu.”

Sensatiunea ce a produs o acăsta eminenta disertatiune dovedesce cā disertantele e unul dintre cei mai eminenti arangiatori, pe care se 'lu imitam si pentru ajutorarea natiunei si impartasirea de cele mai frumosé cunoscintie facă cu scol'a si cu natiunea; de aci conclusiunea: merita lauda, recunoscere si respectare.

Asemenea dlu. dr. Ioanu Crisanu a tinutu mai multe desbateri si prelegeri fōrte frumosé si interesante.

Siedint'a sa inchiatu la 30 Augustu la 1 óre p. m. Toti membrii au dusu cu sine cele mai dulci suveniri.

In legatura trebue se amintescu, cā in intregu decursulu siedintelor a domnitu o linisce si o ordine perfecta. Dn. inspectoru reg. Lud. Réhi a controlat luandu parte la tōte siedintele. Sentinela R. dascalu.

Corespondentie din Bucovina.

Despre infinitarea societatii Dumbrav'a rosia ni se scriu acestea:

Dupa cum este cunoscutu si onor. redactiuni, in decursulu anului curentu cu considerare la gradulu de cultura a poporului nostru romanu, si lips'a lui de mijloce a se perfectiona spre trebuințele sale cele mai necesare; s'a infinita in comun'a Boianu cotulu Hlinitia, prin mijlocirea neobosita si zelulu aprigiu pentru inbunatatierea sortii poporului nostru romanu, a dloru Teodoru Bumbacu cooperatoru si Aleș. de Dasheviciu arangiatoriu poporulu in Boianu societatea scolară poporala „Dumbrav'a rosia”, alu carei scopu este grija pentru inlesnirea locuitorilor fara mijloce de a-si trimite copiil la scola, dandu-se acestora din fondulu societatii cartile necessarie spre desvoltarea loru viitorie, cātu si ajutore pentru vestimente si alte neajunsuri. Cā indemnă spre aranjamentu se vor procură la finea fiacarui anu pentru scolarii cei mai buni din fondulu societatii premii cuvenite, constandu din carti agronomice; era elevilor absolvatii li se vor da totudeuna carti folositore si instructive de cuprinzu economicu.

Cătu pentru popor in genere si inlesnirea esentiale sale si intarirea in simtiulu nationalu, se insarcina societatea a procura: a) din mijlocele contribuite de membrii; b) din donatiuni binevoitoare; c) din legate; d) din procentele capitalului fructificat; e) din venituri incurse in urma unor petreceri arangiate de comitetulu societatii in folosulu fondului ei; f) din taxele solvite pentru uneltele economice si agronomice imprumutate dela societate; parte masine si semente trebuciose la purtarea economiei rurale, parte foi si carti mai alesu de coprinsu economicu si instructivu demne de a ameliorea starea sa materiala si spirituala, cindu-se acestea in serbatori si dumineci poporului carele si acum se stringe in mare multime, neavandu inca societatea mijloce cuvenite, si asculta cu bucurie cele ce i se citescu.

Că membri ordinari ai societatii numite sunt acei locuitori romani ai comunei Boianu, cari declara intrarea in ea; binefacatoriu insa pōte fi ori-cine fără deosebire de localitate, nationalitate si religiune, care sprijinesc scopul societatii prin mijloce materiali, spirituali seu morali.

Membrii fundatori sunt acei binefacatori cari contribuesc odata pentru totudeuna celu pūciniu 10 fl. v. a. Că membri onorari ai societatii se vor denumi toti acei cari s'au distinsu in modu deosebitu sprijinindu scopulu societatii.

Dupa intarirea statutelor de cātra gubernu se alesera in comitetulu societatii spre conducerea ei, dnii invetiatori superiori localu Teodoru Leuciucu cā presedinte, D. Dumitru de Lucavietchi maestru cā vice-presedinte, invetiatoru Aleșandru de Dasheviciu cā secretariu, Ignatiu Costică cā controlorul si Chiriacu Cuciuraru cā cassariu; afara de acestia sunt inca cinci membri fără functiune.

Dupa constituirea comitetului societatii se denumira de protectori ai ei, domnii Stevanu de Stefanovicu proprietari mare din Boianu, baronu Eugeniu de Stircea deputatu la senatul imperialu, Michaiu de Pitei consiliari superiori la tribunalulu de tiéra in Cernauti.

Representantii societatii numite dupa denumirea de protectori a mai susu numitilor domni se presentara in data la fiacare din ei, si ii ruga cā se binevoiesc a primi protectoratulu, ceea ce generosii domni au si primi cu tōta placerea.

Cu acea ocazie societatea fu fericita a castiga in mijlocul seu si pe eminenti'a sa dlu metropolitul Samuilu Andreviciu Morariu, care din prelunga cu alti domni si consiliari consistoriali din Cernauti s'au distinsu intru unu modu deosebitu, sprijinindu scopulu societatii multimese din totu sufletulu la toti domnii susu numiti pentru bunavointi'a si generositatea loru.

Boianu (Bucovina), 29/17 Aug. 1883.

Constantin Spataru,
membru alu societatii.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 20 Septembre st. n.

| | Vien'a | Pest'a |
|--|--------|--------|
| Rent'a de auru unguresca cu 6% | 119 45 | 19.30 |
| I emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalung. | 90.75 | 90.75 |
| II emisiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung. | 112 — | 112 — |
| Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung. | 97 — | 97 — |
| Inprumutul drumurilor de feru ung. | 139 — | 138 75 |
| Obligatiuni ung. de rescumperarea pamantului | 99 — | 99 25 |
| Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire | 97 60 | 97 50 |
| Obligatiuni urbariale temesiane | 98 50 | 98 50 |
| Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire | 97.75 | 97 75 |
| Obligatiuni urbariale transilvane | 98 80 | 98 75 |
| Obligatiuni urbariale croato-slavone | 99 — | 95 50 |
| Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimiei de vînn | 97 25 | 97 50 |
| Datoria de statu austriaca in chartie | 78 40 | 78 40 |
| Datoria de statu in argintu | 78 45 | 78 40 |
| Rent'a de auru austriaca | 99 25 | 99 30 |
| Sorti de statu dela 1860 | 132 75 | 133 — |
| Actiuni de banca austro-ung. | 834 — | 833 — |
| Actiuni de banca de creditu ung. | 294.75 | 294.75 |
| Actiuni de creditu aust. | 295 40 | 295 80 |
| Scriuri fonciare ale institutului „Albin'a” dela Sibiu | 100.50 | — |
| Galbini imper. | 5 67 | 5 60 |
| Napoleondorulu | 9.50 | 9 49 |
| 100 marce nemtiesci | 58 50 | 58 50 |

A. Trifanu, croitoriu de vestimente barbatesci.

Recomandu p. t. puclice din locu si in prejuru magazinulu meu bine asortat cu totu soiulu de stofe pe saisonulu de tōmna si érna. Vestimente facute dupa portul modernu gatite finu, pe langa pretiuri convenabile, efectuese promptu comandele cu cari voru fi onoratu.

(177) 1—2 Strad'a Macelariloru Nr. 4